

TE KURA KI TE KĀHUI KAUMĀTUA (tonu)

E te kāhui kaumātua,

Ahakoā pēhea te nanao, te kapo i te kupu, ahakoā tīkina i te rangi tūhāhā, ahakoā pēhea te whakanikonikotia, e kore e ea i te mihi noa tā koutou noho mai hei matatiki reo mō ngā whakapaparanga ka whānau mai ā tōna wā, mō ngā whakapaparanga hoki o ēnei rā.

Nei noa ake pea:

“Nāu te kokomo, he tū mahana tāku.”

TE KURA WHAKAPAKARI REO I TŪ KI KIRIKIROA

Nō te 5 ki te 10 o ngā rā o Mahuru i tū ai te hui whakapūioio reo Māori a te Taura Whiri ki te hunga e waiho ana ko te reo Māori hei reo whakaako i roto i ō rātou kura. Tōna ono tekau nei ngā tāngata i tatū mai hei manuhiri mā te marae o Kirikiroa, hei tāura anō hoki mā te Taura Whiri.

I āhua rite ngā mahi i whakaarohia mō tēnei hui ki ērā i whāia i ngā kura o mua atu, arā, he whakakōrero, he whakatuhi, he whakapānui i te tangata kia kitea ai ngā tapepa hei whakatika, ngā āputa hei tiriwā, ngā wāhi tōkau hei tāniko ki tēnei mea, ki te kupu tika.

Heoi anō te mea i rerekē i tēnei o ngā hui, ko te kaha ū a te hunga i whai wāhi mai ki te kaupapa o te hui. I ēnei rā kua āhua waimeha haere noa iho te tikanga o ēnei kupu, “te ū ki te kaupapa”, nā te auau pea o te kōrerotia e wai rā, ahakoā pēhea nei te kaha o te pūnoke. Otirā, hei whakaahua i te wairua o tēnei huihuinga, koinā tonu te kōrero mātāmua ka mahuki ake i roto i ngā whakaaro.

Me uaua i ēnei wā e kitea ai tētahi hunga pēnei i tēnei te urupū ki te mahi ā tō noa te rā. Aoake, i pērā anō. I ētahi hui hoki e areare ana ngā taringa engari kāore i te rongo, e titiro ana ngā kanohi engari kāore i te kite, e tūngoungou ana te māhunga anō nei kei te mārāma, kei te tautoko, engari arā kē ōna tohu he whakataruna, he whakatōngā kē rānei te mahi.

Ka mutu, i roto i tētahi kura whakamātau reo pēnei i tēnei, inā noa ake te tangatanga o te nohopuku! Nō wai hoki te ngākau e minamina ana ki te tiari i ngā wāhi hapa o tōna reo hei ueue, hei hīrau, hei raweke

mā tētahi atu?

Engari kāore kē tēnei hui i tino māharahara ki tēnā, he mōhio tonu pea nō rātou ki te kore e āta whāia ngā huarahi pēnei e pāuaua ake ai tō tātou matatau ki te reo, ki te waiho kia tītakataka noa, kore rawa e ara ake, me te aha anō, ka tapoko noa te āhuareka, te ngako o te reo, ā, ka noho kē ko te reo kai pihikete noa iho hei taonga tuku iho ki ō tātou uri whakaheke.

Nō te pō whakamutunga i puta ai ngā huatau o tēnā, o tēnā, ki ngā mahi i tutuki, me ō rātou awhero mō te kura o muri atu. Ko te tono i kaha te puta, kia whakahokia mai ngā momo ngohe i whakaritea mō tēnei hui (arā, he whakamāori/whakapākehā kōrero, he mahi aroā, he whātika whakatakoto kupu, he whiriwhiri whakataukī/kīwaha, he whakamahi kupu hou, he waihanga kōrero). Ko tā te Taura Whiri i mīharo ai, i tūrangahako ai, ko te kī mai a te nuinga kia kaua e whakangorua te taura, engari ia kia rite tonu te kipakipa, te ākiaki i a rātou kia hōhonu ake, kia tika ake ō rātou reo.

Kotahi noa iho te āhuatanga hou i uru mai ki ngā whakahaere o tēnei kura, arā, ko te whakarite kaikōrero o waho mai i te Taura Whiri hei kōrero i ngā pō. I whaihua ai tēnei wāhanga o te kura nā te ātaahua me te whānui o ngā kōrero i puta, me te rerekē anō hoki o ngā reo i rangona. E kai tonu ana ki aku taringa ngā rōreka o Kelly Koroheke rāua ko Hirini Melbourne, me ngā kōrero i puta mō ā rāua waiata i tito ai. Me kore ake rāua hei whakatōiri, hei whakahiamo i ō tātou hinengaro, e hika mā e.

Arā anō ētahi huatau i puta ki te āhua o tēnei hui me tō muri atu, heoi anō waiho ake ēnei pitopito kōrero hei whakaahua i ngā mahi i oti, i ngā patanga hoki i puta, ki tā te Taura Whiri mātakitaki. E popore ana te ngākau kāore tētahi tangata kotahi i hoki i te whakaaro he mūhore noa tana haere ki tā tātou kura i tū ki Kirikiroa. Engari ahakoā pēhea, e mihi noa atu ana mātou ki a koutou katoa i haere ake ki te whakakaha i ō koutou nā reo.

Ka nui hoki ngā mihi a mātou, a te Taura Whiri, ki a Te Kirikōwhai me tana whānau, tae atu hoki ki “Ngā Mangainga”, mō ngā manaakitanga ātaahua i uhia mai ki runga i te tira a te Taura Whiri. E kore rawa e ea i te kupu tā koutou manaaki mai, tā koutou rauhi mai i a tātou.

Kāti ake i konei i roto i ngā mihi, otirā i ngā moemoeā mō tēnei māpihi maurea a tātou, mō tō tātou reo Māori.